

رانا نیک لہسہر "ملوانکھی شین" ی شہر یف

شہر یف فہلاح

پیشہ کی

نہوہی کہ دلین ہەر سہردہم و قوناعیتک شاعیر و نهدیبی تایبہت بہخوی بہرہم دہہینی، راستییہ کی حاشاہلنہگرہ، کاریگرہی ژبانی بنہمالہ، چونیہتی پەرورده و بارہینان، ژینگہی دہوروبہر، دؤخی کولتووری و رہوشی سیاسی زال دہبنہ ہہوینی بیرکردنہوہی تاک، بہتایبہت بژاردہ و نوخبہکان و لہ نووسین و داہینانہ ہونہری و نهدہیبیہکان بہ زہقی رہنگ دہداتہوہ.

دیوانہ شیعی "ملوانکھی شین" بہرہمی شہر یف حوسین پناہی (شہر یف) یہک لہو دیوانہ رچہشکین و شویندانہرانہیہ کہ بہ جوانی کاریگرہی دؤخی کولتووری و سیاسی دہیہی پہنجای ہہتاوی (۱۹۷۰ی زایینی) ی رۆژہلاتی کوردستانی بہسہرہویہ و رہنگدانہوہی نہو دؤخہ لہدووتوتی شیعیکان، ہہرہہا تایبہتمہندیہکانی و ہک: "رچہشکینی، ریتم و ئاہنگ و موسیقای شیعی، سادہی زمان، توخمی چیرۆک و داستانہ شیعی، باسکردنی خہم و نازار و خہونہکانی کۆمہل و کۆمہلایہتی بوون و داخوایہ گشتییہکان و وہسفی سروشت و جوانی ژن و خوشہویستی" بوونہتہ ہۆکاریک نہم دیوانہ شیعییہ لہو دؤخہدا و پاش نزیکہی چوار دہیہ لہ چاپکرانی ہیشتا یہکیتک لہ دیوانہ پر خوتنہر و

کاریگرہ شیعییہکانہ و بہ جۆریک لہگہل خوتنہر و کۆمہل یہکانگیر بووہ، کہ زۆریہی خوتنہوار و لایہنگرانی نهدہب لہ زہینیاندا ماوہتہوہ.

لہم بابہتہدا ہہول دراوہ تیشکیتی خیرا بخرتیہ سہر قوناعی لہدایکبوونی ملوانکھی شین، ناوہرۆکی ہہندی لہ شیعیکان، ہہرہہا کاریگرہی نہم دیوانہ لہ رہوت و پۆلین بہندی شیعی نوٹی کوردی رۆژہلاتی کوردستان و دواتر باسکردنیکی سہرتایی لہسہر روخساری شیعی شہر یف، موسیقای دہرہوہ، کیش و سہروا، موسیقای ناوہوہ و وینہ و زمانی شیعی.

وشہ سہرہکیبہکان

ملوانکھی شین، مہریوان، زرتیار، روخسار، موسیقای شیعی، زمانی شیعی و شیعی ہاوجہرخی رۆژہلات.

مہریوان و زرتیار لہ (ملوانکھی شین) دا

ہہرہک سہرہتاش باسمان لیوہ کرد چونیہتی ژبانی شاعیر و ہونہرمہند، لہ چونیہتی بیرکردنہوہ و ہونہرہکیدا رہنگ دہدہنہوہ. شہر یف حوسین پناہیش و ہک نوخبہیہکی وریا و چاوکراوہ لہ سہرہتای دہیہی پہنجای ہہتاوی کہ قوناعیتی گرنگ و ہہستیاری سیاسی و کۆمہلایہتی رۆژہلاتی کوردستان بووہ بالا

که زرتیاری ناوه
 کیتوان سهوز و دلنشین
 ئاسمان و ئاو ههردوو شین
 زرتیبار و بهاری
 بهههشتی کوردهواری

شاعیر له م شیعره دا به قوولی گیرۆدهی سروشتی جوانی مهربوان، کیتوهکانی دهووروبهاری، به تایبته گۆلی زرتیبار بووه و شینایی ئاسمان و ئاوه شین و زولاله کهی زرتیبار دهیبه نه خه یال و ئه ندیشه وه و زرتیبار به بهههشتی کوردهواری ده شو بهیته و ریتهم و موسیقا له م شیعره دا هینده بهرزه که چهند گۆرانیهی ژیک کردوو یانه ته گۆرانی و بهم چهشنه ئه م شیعره بهرزه چووه ته ناو دلای جه ماوهره وه و له چهند کۆپله یه کدا، ته نانهت له ژیر کاریگه ریی شیوه زار و ناخاوتهی خه لکی مهربواندایه .

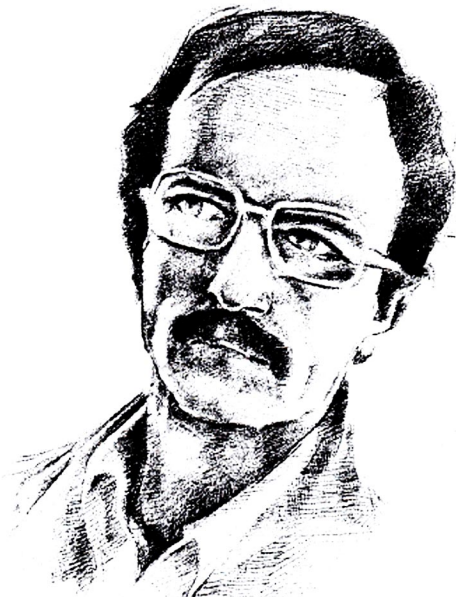
یان له شیعری ملوانکهی شین دا که وهک چیرۆکه شیعریک و به شتواری گپرانه وه باسی بهش مهینه تی و هه ژاری و بی دایکی مندالیک کورد به ناوی (هیوا) دهکات و دیسان له م شیعره شدا مهربوان و زرتیبار و ماسی و ملوانکهی شین ناماده بیان هه یه و زهینی شاعیر له چوارچیوهی سروشتی دهووروبه ر و خه م و ئازاره کانیدایه ، کاتیک به م چهشنه شیعره که دهست پیده کات:

نیوه رۆی گه رمی رۆژیکه به هار
 له ژیر هه تاوی رینگای زرتیبار
 مندالی مل کز، چۆخه و رانک شر
 رینگا ده پیتوی په شتو و دلپه

وینا کردنی سیمای دیمه نیکی رینگای ده ره وهی شار، له نیوه رۆی گه رمدا که مندالیکه مل کزی بهرگ شر و دلپه بزجی به م کاته دا ملی رینگای گرتووه ته بهر، ئه مه وا له خوینهر دهکات په لکیشی ئه م چیرۆکه تاله ی ژبانی هه تیوتیکه بی دایک بیت و هه تا کۆتایی شیعره که بخوینیته وه .

ناوه رۆک له ملوانکهی شین دا

شیعره ی شه ریف شیعره ئامانجداره و پره له هه ست و سه وز و به وشه ی ساده و ساکار و چۆنیه تی چین و ریز کردنی وشه له رسته دا دنیا یه ک و اتا به خوینهر ده به خشیته .

شه ریف

دهکات و گۆرانکاریه سیاسییه کان کاریگه ریی قوول دهکته سه ر زهین و بیر کردنه وهی .

له دۆخیکدا که وشه و نووسین به زمانی زگماکی قه دهغه و باسی سه ر بووه ، شه ریف ده ست ده داته قه له م و خه م و برک و ئازاره کانی نه ته وه که ی له چوارچیوهی شیعره دا ده خاته روو .

ههروهک خو ی ده لێ، ژبانی بنه ماله و کاریگه ری برا گه ورده کی (فه رشا) ده بنه هو ی راکیشان و په لکیش کردنی بو نووسین و داهیتان .

پاشان بوون به ماموستا و رۆشنتی بو شاری مهربوان و ژبان له و شاره که به شیکه زۆری شیعره دیوانی ملوانکهی شین زاده ی ئه و سه رده مه ن، له فۆرمگرتنی که سیتته ئه ده بی ئه م شاعیره دا ده وری بهرچاویان هه بووه .

وهک له شیعره کانی "زرتیبار و ملوانکهی شین" دا ئه م کاریگه ریه ژبانی، سروشتیه ده رکه وتوو و شاعیر له ژیر هه ژموونی دهووروبه ردا به و کاتیک ده لێ:

له و په ر شاری مهربوان
 دوو چین کتوی سهوز و جوان
 بهرز و دارستان له سه ر
 له داوین ئه و کیتوانا
 له ژیر تا قی ئاسمانا
 گۆمیکه جوان وه ستاوه

خه مه کانی ژبان، نیشتمانیپه روهری و نه ته وه و زه و تکردنی کولتور و قه دهغه کردنی زمانی دایک و خولیاکانی شریف بۆ فیکرکاری و په روهدهی مندالان به زمانی دایک که هه مان خهونی له میژینهی کومه لگه ی کوردستان و له زۆرینهی شیعره کانییدا دیارن، به تاییه تی له شیعری قوتابخانه دا خویان خستوو ته پروو.

لایه نی نیشتمانی و مهینه تیبه کانی کورد له سهراپای دیوانی ملوانکهی شین دا شه پۆل دهدهن و خویننه ری ههستیار و تامه زۆر بۆ ناو ده ریای مه ند و شینی کوردایه تی په لکیش ده که ن هه تا له ناو ده ریای خه ونه له میژینه که ی کورداندا مه له بکات.

شیعره کانی "دیل، فرمیسکی بۆ فه له ستین (هاوچاره نووسی نه ته وه که ی له گه ل گه لی فه له ستین وای کردوه شیعری بۆ فه له ستین بنووسیت)، یادئ، قوتابخانه، نامه ی بۆ کۆری شاعیران، ئامانجی قه لثم، کۆچ، بگری، خوداتان له گه ل، خاک و خۆر و... تاد" ئاوینه ی بالانویتی خه یال و بیرکردنه وه ی کوردانه ی شاعیرن که توخمه کانی خاک، نیشتمان تیپاندا و هه ولدان بۆ پاراستنی و باسکردنی مهینه تیبه کانی کورد دهوری سه ره کی ده گپن. وشه کانی وه ک: "ئاگر، وه تهن، خوین، قه فه س، به ند و زیندان، خۆراگری، که ژ، کۆمه ل کۆیستان، دیل، مانج، کۆچ، تابوت، ئاواره، بالنده، هیلانه، وه یلان، ئازادی و هه لفرین و ده یان وشه ی هه ست بزۆین و راپه رینخوازانه بوونه ته شاکیلی ناوه رۆکی به شی نیشتمانی ملوانکه ی شین.

کاتیکی شاعیر له شیعری "دیل" دا به م چه شنه باسی به ند و زیندان و دیلی ده کات:

**گه لای زهردم، مه لی پیرم، منم دلداری زنجیرم
له بیرم دئ که سن ساله له به ندیخانه یه خسیرم
له تاریکیی ژیاغدا، له سووچی سه ردی زیندانا
به مۆره ی به ردی ناکامی به جارئ عومری خۆم دانا
به لئ نه و ساته لاوئ بووم، وه لی ئیستا وها پیرم
هه یه جارئ به سه رهاتی خه مینی خۆم نییه بیرم**

تیپیدا باسی خه م و ئازار و مهینه تیبه کانی خۆی وه ک تاکیکی کورد له ناو به ند و زیندان ده کات و زۆریان زیندان و به ندیخانه یان نه زموون کردوه، لیره دا روح و وره ی خۆراگری و کۆلته دان به رجه سته ده کات، هه رچه ند

پیر و که نه فت بووه و ژبانی رابوردووشی له بیر چوه ته وه، به لام له کۆتاییدا گالته ی به و بیرکردنه وه و عه قلییه ته دیت که بۆ یه خسیرکردنی بیروباوه ری نیشتمانی بروای به کۆت و به ند هه یه.

یان له شیعری "یادئ" دا بلبلی به ندی قه فه س به به ندیبه کی کورد به راورد ده کات و ده لئ:

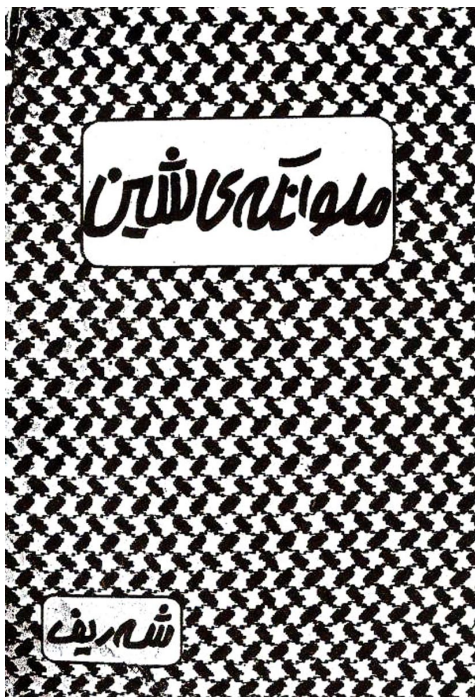
**بالی نازادی نه سووتیتین و دانه ی پئ نه ده ین
نه گ ژبانی نه و مه له، ته نیا به ناو و دانه یه
شین هیلانه ی ده کا، نه گرت و سه ره سته ده وئ
بانگ و ناوازی قه فه س، نه و شیوه ن و گریانیه
سووچی به ندی بۆ ده رازتیتته وه بیخه م بژی
که ی نیشانه ی ژنی بیخه م، زیوه ری کاشانه یه !؟**

شوبه اندنی ژبانی بلبلی به ندی قه فه س به ژبانی دیلیکی کورد له ناو زیندان و هاوار و ناله ی بۆ نازادییه، ئیتر به خیوکردن و دان پیدانی هه یچ سوودیکی نییه و نه و راستییه ده خاته پروو که نیشانه ی ژبانی بیخه م کۆشک و ته لار و سامان نییه کاتیکی به ئازادی نه ژیت و کۆت و به ند ریگرت بن و ئاواته کانی خۆت و نه ته وه که ت نه یه نه دی، ژبانی ناو کۆشک هه یچ واتایه کی نییه.

شیعری قوتابخانه که زۆر که س وه ک شاشیعری ملوانکه ی شین وه سفی ده که ن به جوانی و به وردی ده سته خستوو ته سه ره یه کیکی له ئازار و به ره سته سه ره کییه کانی کورده واری که نه ویش سه پاندنی سیستمی په روه رده ی زمانی زالی ده سه لاته و په راویزخستنی زمانی دایکییه و له چیرۆکه شیعریکی پر له هه ست و تراژیدی باسی سه ره بورده ی مامۆستای کۆلته ده ر و نیشتمانیپه روه ری کورد و قوتابییه کانی ده کات که سه ره نجام له پینا و پابه ند بوون به بیروباوه ره که ی و له ریگه ی ئازادی و وشه ی ره سه نی کوریدی دا ده که ویتته به ندیخانه و شه هید ده بیت.

ویتناکردنی کاتی وانه گوتنه وه و ناو پۆل له گوندیکی کوردستان و باره یان و فیکرکردنی مندالان به وشه و پیستی زمانی دایک که تیکه ل به هه سته نیشتمانیپه روه ری و هاندانیانه بۆ پاراستنی کوردستان و خاک، وای کردوه که نه م شیعره به شیوه یه کی فراوان له ناو چین و توپژه جیا جیاکانی کوردستان ره گ دابکوتی و زۆر مندالی کورد له به ری بکات و بکریته شانۆش.

شهر و بهرەنگاریی ره‌وای شهری سنه‌یی خوتناوییه و به‌م
 چه‌شنه لاوان هان دەدات بۆ به‌رگری له‌ نیشتمان:
هه‌سته ئەی لاوی سنه ، هیوات ئەگەر سه‌رکه‌وتنه!
کورد ئەبێ نازاده بێ ، هه‌سته چ باکی مردنه؟!
ره‌نگی خوتن چاوت نه‌ترسینیت و خۆت نه‌گریته دوور
هه‌سته تیکۆشین و دیسان خه‌ینه ری تابووتی سوور
دل بلیسه‌ی دی له‌ شوینی لاره‌کان، وینه‌ی ته‌نوور
هه‌سته به‌خروشین و دیسان خه‌ینه ری تابووتی سوور
 کاتییک مامۆستا شه‌ریف شوینی ژیان و کاری له‌
 شاری مه‌ریوانه‌وه بۆ شاری مه‌هاباد ده‌گوێزیته‌وه ، شاری
 شیعر و نازادی ، ئیتر قۆناغیکی دیکه له‌ ژبانی ئەده‌بی
 ده‌ست پیده‌کات و به‌ دانیشتنی له‌ کۆژه ئەده‌بیه‌کانی
 مه‌هاباد و پێوه‌ندی له‌گه‌ڵ ئەدیب و نووسه‌ره ناوداره‌کانی
 ئەو شاره ، به‌تایبه‌ت تیکه‌لاوی له‌گه‌ڵ مامۆستا هیمن ،
 ئیتر هه‌م له‌باری زمان و نووسین و هه‌م له‌باری هه‌ستی
 نه‌ته‌وه‌یی و نیشتمانیه‌وه به‌ته‌واوه‌تی گه‌شه‌ ده‌کات و
 ره‌نگدانه‌وه‌ی ئەو سه‌رده‌م و قۆناغه به‌ جوانی به
 شیعره‌کانی دواتر و پاش قۆناغی ملوانکه‌ی شین دیارن و
 هه‌روه‌ک له‌ پیشه‌کی دیوانی ملوانکه‌ی شین دا مامۆستا
 هیمن به‌ وردی و شاعیرانه هه‌ست به‌ به‌رزایی شیعی
 شه‌ریف ده‌کات و هانی دەدات گرنگی به‌ وشه‌ی ره‌سه‌نی

"تا" وینه‌ی نازادی
ئالای ئاوات و شادی
"ب" وه‌ک بیره‌وه‌ر
"ت" وینه‌ی تیکۆشه‌ر
"س" وه‌ک سه‌ره‌ستی
سه‌ر و سێداره و سستی
مندال به‌ یه‌کده‌نگه‌وه
ده‌لێن به‌ ئاهه‌نگه‌وه
"خ" به‌ وینه‌ی خه‌بات
خوتندن و خوتن و خه‌لات
"کاف" وینه‌ی کوردستان
کورد و کۆمه‌ل و کۆستان
 یان:

"ی" وه‌ک یه‌کیه‌تی
یه‌کگرتن و یارمه‌تی

ئهم شیعره ، وانه‌ی فریدانی دیلی و به‌ندیتی و ناگوته
 به‌ داگیرکه‌ر و زمانی بێگانه و راسان و هه‌لچونه
 به‌رانه‌ر زوڵم و بێدادی و سه‌ره‌تای وانه‌ی به‌ره‌نگارییه
 له‌ قوتابخانه‌ی ژیان و شوێش.

یان له‌ شیعی "بگری" دا هه‌ستی نیشتمانپه‌روه‌ری
 ده‌گاته‌ لووتکه و پۆله کورده‌که‌ی کۆری خه‌بات ، ئەو
 پۆله‌یه‌ی له‌ پێناو سه‌ره‌ستی نیشتماندا چه‌کی کردووه‌ته
 شان و ئاماده‌یه گیانی خۆی به‌خت بکات ، ئەمه له
 کاتییکدا یه‌ که‌ خۆشه‌ویسته‌که‌ی جێ هێشتوووه داوا له
 دایکی ده‌کا که‌ به‌رگی ره‌شپۆش بێت و به‌ کۆل بۆی بگری
 و خۆی نیشانی کچه‌ خۆشه‌ویسته‌که‌ی بدات هه‌تا بزانی
 بووه‌ته شه‌هیدی پێی خه‌بات و ئیتر چاوه‌ری نه‌بیت.

دایه گیان بگری له‌ سه‌ر خاکم که‌وا شینم ده‌وی
زۆر بگری دایه گیان فرمیسکی خوتنیم ده‌وی
من گۆلی سه‌د ئاره‌زوویی ژینم له‌ خاکا خه‌وتوه
خاکی مه‌یدانی خه‌بات ره‌نگینی خوتنی من بووه
دامه‌نیشه دایه گیان بۆ هاتنی من چاوه‌ری
دلنیا به ، به‌سیه‌تی ، بۆ ده‌نگی ده‌رگا مه‌گره‌ گۆی
من ده‌مپکه‌ جه‌رگی سووتاندووم هه‌ناسه‌ی سه‌ردی گه‌ل
دلپری کردووم خه‌می ده‌سکورتی و ره‌نگی زه‌ردی گه‌ل
من کۆری کوردی شه‌هیدی پێی خه‌باتم دایه گیان
کۆتری خوتنیمی په‌ری باخی ولاتم دایه گیان
 یان له‌ شیعی تابووتی سووردا که‌ ئاوینه‌ی بالانۆینی

کوردی بدات و دووهم ئەوێ دەبێ بزانی زمانه که مان پتیبستی به خزمەت ههیه و مامۆستا (شهریف) یش زۆر به باشی ئەم پیتشنیار و ههسیه تی هیتنی شاعیری له بهرچاو گرت و به کردهوه ههنگاوی بۆ هه لگرت و پاش گه رانه وهشی بۆ شاری سنه له سالی ۱۳۷۸ ی هه تاوی ۱۹۹۹ ی زایینی دهستی به خهباتی گوتنه وهی وانهی کوردی کرد به فیرخوازان و لایهنگرانی وشه ی کوردی.

په هه نند و لایه نه کانی دیکه ی ناوه روک له ملوانکه ی شین دا بریتین له: "وه سف و پیتدا هه لگوتنی سروشت، جوانی ژن و خۆشه ویستی و دلداری، گله یی و گازنده له گهردوون، کۆچ، لایه نی دهروونی و ته نیایی". که له به شی سروشتدا شیعره کانی وهک: "رووبار، دئی، زرتیار و نیگاری" به جوانی ده بری هه ست و سۆز و خه یالی شاعیرن بۆ سروشت و جوانییه کانی کوردستان که پرن له وینه و خه یالی شاعیرانه و به وشه و پرستی پر خه یال دیمه نی جوان ده خولقی نی.

وهک له شیعری کۆچدا ده لئ:

ئاوایی له شان چۆم و باخه وه

پالی داوه ته سینگی شاخه وه

عومرتکه نیوان له شی کۆرپه ی دئی

خوینی ژین گه رمه و دلی خو رپه ی دئی

بالتده ی رهنگین، کۆتری نه خشین

به دهوری دیدا نه گه ری چین چین

تاوی له باخان، تاوی له سه ر دئی

هه ر به کتی نه غمه ی له ناخی ده ردئی

سه ره رای خه م و ئازار و مهینه تییه کانی ژبانی کورد، ههستی جوان و جوانپه رستی شاعیر بۆ ژبان و ده ور به ر و ژن و خۆشه ویستی قووله و چه ندان شیعری ناسک و دل رفینی له وه سفی خۆشه ویستیدا نووسیوه که به ده سه لاتنی شاعیر و روانینی جوانپه رستانه ی ده رده خه ن.

وهک له شیعری هه لاله دا ده لئ:

له نیو کیزانا ته نیا هه لاله

دلی خه مینه و له سوچی ماله

و چوارینه دا نووسراون و خوینه ر له یه که م جاری خویندنه وه دا گیرۆده و په لکیتش ده کات و له زه یین و خه یالیدا نه خش ده به ستی و هوکاری ئەمهش بۆ موسیقای ده رکه ی و کیش و سه روا ی شیعی شریف ده گه رپته وه که زۆر گرنگی به م لایه نه داوه و خو ی له وشه ی نامۆ و دا تا شراو بواردووه و هه موو وشه کان هه لقولاوی ناخی خو ی و کولپی گریانی په نگخواردووی کۆمه لن.

مۆسیقای ده ره وه

ریتم و ئاههنگ و چینی وشه کان له شوینی خو یان وایان له شیعی ملوانکه ی شین کردووه که زۆر به ی شیعه رکان خو یان بۆ موسیقا به ده سه ته وه بده ن و پرن له جووله ی موسیقایی و ده کری شاره زایی شاعیر له موسیقا، به تایبه تی موسیقای شیعی هوکاری سه ره کی بیت.

په چاو کردنی کیشی په نجه که به کیشیتی خو مالی ناسراوه و شاعیر زۆر به سه ریدا زال بووه و بۆ موسیقاش ده شی، و له خوینه ر ده کات خیرا و ئاسانتر له به ری بکات و ئەمهش ئەگه ره لگری زمانی پاراو و وشه ی په سه ن و خو مالی و ناوه روکی به زر بیت، ئیستر له خه یالدا نی خوینه ردا جیگه ده گریت و وهک شیعی و هو تراوه مر دووه کان نین، که به تیپه رینی زه مه ن له بییر بچنه وه.

له م باره وه نمونه زۆرن و ته نیا ده کری ئامازه به م چه ند کۆپله یه بده یین:

کیشی په نجه:

شنه ی به ریه یان، دیمه ن به دیمه ن

باوه شین نه کا نه گریجه ی چیمه ن

کیشی ههوت ههوت:

مامه شوانی ده ره ده ر

کوردی فه ره نجی له به ر

کیش و سه روا

کیش و سه روا له ملوانکه ی شین دا ساده و په وانه و له وشه و ده سه ته واژه په سه نه کان که لک وه رگیراوه، کیشی په نجه، ههوت ههوت و له غه زه له کانیشدا "فاعیلاتن، فاعیلاتن، فاعیلن" له زۆر به یاندا ده بییریت، هه ره که

روخساری شیعی

پوخساری شیعی له ملوانکه ی شین دا پوخساریکی سرک و لیل و ئالۆز نییه، زۆرینه ی شیعه رکان له شیوازی کلاسیک وهک: قه سیده، ته رجیع به ند، غه زه ل

پیشتریش باسمان کرد، کیش کیشی خۆمالییه و که متر له ژیر کاربگه ری ئه و شاعیرانه دایه که که لکیان له کیشی عهرووز و هرگرتوه، هه چهند له پرووی زمان و ناوه رۆکه وه کاربگه ری له هیمن، گۆران و قانع و هرگرتوه.

سه روا لایه نی بهرجه سته شیعی شریفه و ئه و وشه رهوان و بی گرتوگۆلانه ی دهستنیشان کردوون که خوینهر په لکیش دهکات و له زهینیدا ده میننه وه، ئه مهش له زۆریه شیعه رهکانیدا ده بینرئ و هه ندئ شیعی قۆناغه کانی دواتری شاعیر که به شیوازی نوئ نووسراون، له ویش هه ر له ژیر کاربگه ری شیعی کلاسیک و شیعی سه روا داردایه.

سه رواکانی وهک: "چیمه ن - دیمه ن، هه لاله - ماله، کیوانه یه - لانه یه، هه لدئ - سه ر دئ، ویرانه - قوتابخانه، برسیه تی - پپه تی، هه ژار - نه دار، بیره وه ر - تیکۆشه ر، زبلله ت - میلله ت، قه راخ - باخ" و ده یان نمونه ی دیکه ی بوونه ته هۆی ئه وه ی به یارمه تی کیش و وشه ی ره سه ن شیعی ملوانکه ی شین بکه نه شیعیکی ریتیمیک و خۆش فۆرم و زۆر به ده گمه ن هه ست به له نگه بکریت.

وینه و زمانی شیعی

شیعی ملوانکه ی شین پره له وینه و شوبه اندنی ساده و خه یالی شاعیر بو دوور هه لئه فریوه و له ناو سروشت و ژینگه ی کوردستان دیمه نی سه یری خولقاندووه و له مه یاندا له ژیر کاربگه ری شیعی (گۆران) دایه و وینه شیعییه کانی وهک: "له شی کۆریه ی دئ، خوینی ژین، بهرگی شه و، ده رگای بیده نگه ی شه وگار، په رده ی شه و، سه ینگه گۆزه، سه ر گۆنای ته نوور، کیژی خۆره تاو" و ده یان وینه ی دیکه وینا و دپه رتیک له زهینی مرۆفدا ده خولقتین که له بیه کردنیان مه حالن.

زمان له لای مامۆستا شه ریف ئامانجه نه ک مه به ست، له هه موو نووسین و شیعیکی شه ریفدا زمانیکی رهوان و بی پپه یه نایه، بهر بیه له وشه ی نامۆ و داتاشراو، وشه ره سه نه کان له دووتویی شیعی و په خشاندا وا چنراون ده لئی و هه ستایه کی کارامه و لیته اتوو دانیشستوو و چه شنی به رده پالۆی ماله کانی هه ورامان به رده کانی رتیک خه ستوو و لابردنیان چینی دیواری شیعی تیک ده دات. زمان، زمانی ره سه نه و له وشه ی فارسی و

عه ره بی به دووره، ئه مهش خالیکی دیکه ی بهرجه سته ی ملوانکه ی شینه، هیمنی وردبین زۆر به جوانی هه سته به م هونه ره ی شه ریف کردووه، بۆیه وه سیه تی کردووه هه تا له پیتناو گه شه ی زمان و فیرکاریدا هه ول بدات و ئه م کاره شی کرد.

ملوانکه ی شین و شیعی هاوچه رخی رۆژه لات

شیعی ملوانکه ی شین له پرووی پۆلین و قۆناغ به ندی شیعی هاوچه رخی کوردی رۆژه لات ته وه، به پیتی ئه و زه مه ن و قۆناغه ی که تیبیدا خولقتینراون، هه روه ها به پیتی ناوه رۆک ده روا ته خانه ی ئه ده بی بهرگر بیه وه و شیعیکه زاده ی فه زای شاره. هه ندئ له ره خنه گر و خاوه ن رایان پیتیان وایه ملوانکه ی شین شیعی "قۆناغی گواسته نه وه" یه، واته شیعی پیتش و دوا ی شوژی گه لانی ئیران، واته ده بیه کانی په نجا و شه سته هه تاوی پیکه وه ده به سته، هه م له پرووی ناوه رۆک و هه م له پرووی کات و زه مه نه وه، وه ک پردی پپه وندی نیوان دوو نه وه ی شیعی رۆژه لات ده وری گپراوه. هاوچاخ و سه رده مه کانی شیعی شه ریف له رۆژه لاتنی کوردستان بریتین له "ره سوول که ریمی (سووتاو)، سه عید نه جاری (ئاسۆ)، که ریم دافعی (ک.د. ئازاد)، ره حیم لوقمانی، ته و فیک مه حمودی (ئوستا) و... تاد"، بۆیه له لیکۆلینه وه ئه ده بیه کاندایه بی بهرگر بیه وه له شیعی ملوانکه ی شین و شیعه کانی دیکه ی شه ریف پروانرئ، چونکه مامۆستا شه ریف دوا ی ملوانکه ی شین و له ماوه ی زیاتر له سه ن ده بیه دا گه لیک شیعی جوان و شاکاری نه مری دیکه ی نووسیوه و ده بی ئاوریان لئ بدریتته وه.

سه رچاوه کان:

- ملوانکه ی شین، شه ریف، چاپی یه که م، سالی ۱۹۸۰. سه ن.
- گۆفاری سه ره، و تووژی سواره فتوحی له گه ل مامۆستا شه ریف، ژماره کانی: ۱۵۲، ۱۵۳، ۱۵۴، ره سه مه ی ۱۳۷۷، خا که لیه و بانه مه ری ۱۳۷۸ ی هه تاوی (نادار و نیسان و مایسی ۱۹۹۹ ی زاینی).
- گۆفاری زرتیار، مه ربوان، سالی ۲۰۰۳، ژماره ی ۱۶، خولی یه که م، بابه تیک له ژیر ناوی (ئه وینه وان) له نووسینی شه ریف.